

Formační program pro 800. výročí sv. Alžběty Uherské (1207-2007)

Úvodní metodické poznámky

Následující texty jsou nabídkou k systematickému dvouletému cyklu, jehož smyslem je prohloubení našeho františkánského zaměření s pomocí inspirace vycházející ze života patronky františkánského sekulárního řádu sv. Alžběty Uherské. K tomu, aby tato nabídka přinesla skutečný užitek pro vaše společenství i život každého zvlášť, vám nabízejíme následující doporučení (účastníci právě proběhlého formačního semináře je zažili v praxi):

1) Zasláné podklady nejsou určeny k tomu, aby je jeden přednášel ostatním a ti jen poslouchali. Je nezbytné, aby se zapojili pokud možno všichni, jenom tak to přinese plody.

2) Jako první nezbytný krok každého k zahájení tohoto cyklu je pocitivé prozkoumání motivace: *Proč se mám vlastně vůbec sv. Alžbětou zabývat?* Ten, kdo chce ostatní k tomuto cyklu přizvat (tedy zpravidla formátor), musí sám mít jasno: *Kdo chce zapalovat, musí hořet.* Základní informace k Alžbětě obsahoval již minule zasláný materiál *Uvěřili jsme v lásku*.

3) Možnou metodou je postupné procházení jednotlivých odstavečků, vytypování hlavních poselství, které obsahují – a následně společné uvažování o tom, jak se tato poselství promítají do mého osobního života i do naší současnosti. Další zdroje ke sv. Alžbětě Uherské budeme průběžně zasílat a rádi je poskytnou i duchovní asistenti.

4) Text z Písma (uvedený v závěru) je možno použít buď jako „klíč“ otevírající celou kapitolku (například v případě tohoto prvního tématu, kdy nám klade před oči boží věrnost a skutečné Boží působení v dějinách), nebo naopak jako závěrečnou pointu celé kapitolky.

5) Čas, který bude kapitolce věnován, je podstatně závislý na aktivitě a počtu účastníků. Vše má probíhat beze spěchu s dostatkem prostoru pro zamyšlení, zapsání klíčových myšlenek, prodiskutování námětů, které se vyskytnou, i krátké souhrny po jednotlivých odstavečcích. Na druhé straně není vhodné dobu projednávání protahovat delšími monology. Moderátor programu má spíše jemně projednávání usměřňovat, aby se pokud možno nikdo neuplatňoval na úkor ostatních, žádná důležitá myšlenka nezapadla a pro každý krok byl právě ten správně dlouhý (krátký) čas.

První rok : Život sv. Alžběty

Měsíc 1. Sv. Alžběta a její původní rodina a první domov

Každý světec je osobností, která vychází z osobité rodiny a určité specifické kultury. Rozmanitost kultur, v nichž světcí žili, obohacuje naše chápání univerzality Evangelia.

Životopis sv. Alžběty je součástí historie její svatosti. Pochází z dnešního Maďarska na východě Evropy a je dcerou uherského krále Ondřeje II. Narodila se roku 1207, asi 200 let po té, co její národ přijal křesťanství. Jedním z jejích předků byl král Štěpán I., první Uherský křesťanský král (975-1038), který byl později prohlášen za svatého. Jeho syn sv. Emeric (1007-1031) je také považován za svatého.

Alžběta měla také německý původ: její matka byla Gertruda z Andechsu a Merana. Sestra její matky, Hedvika (1174-1243), byla provdána za slezského vévodu Jindřicha a je také sveticí. Zjevně zde byla hojnost svatých předků a bohatá rodinná tradice k napodobení.

Když byly Alžbětě čtyři roky, musela Alžběta opustit svou rodnou rodinu, protože ji její rodiče zasnoubili s Ludvíkem IV., budoucím durynským lankrabětem. Jemu bylo v té době 11 let. Do jejího nového domova ji doprovázeli dva kněží a zároveň ochránci, Farkasius a David, aby jí připomínali její zděděnou tradici.

Alžbětin věhlas svatosti byl způsoben opuštěním durynského domu, kde proslula svou prací pro chudé a strádající a kde dosáhla svatosti s manželem, kterého ji vybral Bůh. Na svou původní rodinu nezapomněla a jako mladá vdaná žena navštěvovala Uhry se svým manželem. Po smrti svého manžela se nevrátila domů, ale rozhodla se zůstat ve své nové zemi, kde mohla splnit svou životní volbu ve prospěch chudých.

Duchovní zamyšlení (reflexe)

Bůh své sliby Izraelskému národu plnil skrze lidskou kulturu a rodovou historii. Abraham opustil svou rodnou zemi, aby naplnil plán, který s ním měl Bůh. Za to mu Bůh slíbil: "Učiním tvé jméno velkým, požehnám tě, staň se požehnáním!" (Gn 12,1-2). Alžběta zažila tentýž hlas, její život se také stal požehnáním pro budoucí generace.

Evangelium: "Ujal se svého služebníka Izraele, pamětliv svého milosrdenství, jež slíbil našim otcům, Abrahamovi a jeho potomkům navěky." (Lk 1,54-55).

Měsíc 2. Její mládí na duryňském dvoře

Alžběta byla vychovávána na hradě Wartburgu nad městem Eisenach se svým budoucím manželem Ludvíkem a jeho sourozenci. V té době byl Wartburg nejbohatším a nejskvělejším dvorem v Evropě a stejně tak zde vládla i rozmařile požitkářská atmosféra.

Ale Alžběta si velmi časně uvědomovala Boží přítomnost a její srdce bylo přitahováno Jeho láskou. Byla okouzlena hradní kaplí a kdykoli uměla nalézt záminku, dokonce i během her, aby mohla vstoupit do kaple a pokleknout před oltářem.

Přestože rostla v bohatství a přepychu, uvědomovala si své povinnosti vůči bližnímu. Když něco při hrách vyhrála, chtěla se o to rozdělit s dětmi, které byly chudé.

Alžbětina rostoucí láska k Bohu ji vedla k přání, aby se mu zasvětila. Opouštěla hry nebo tanec po prvním kole, aby mohla „dát zbytek Bohu“. Přestala nosit některé své ozdoby a nádherné šaty jako oběť. Dokonce již v tak časném mládí začala u ní proces obrácení a pokání, který je srdcem křesťanství a františkánského povolání.

Duchovní zamyšlení (reflexe):

Základy našeho budoucího života leží v našem dětství a mládí. Svatost také začíná v dětství, zde se člověk učí odevzdávání se Bohu, které je procesem trvajícím celý život. Sv. Pavel to shrnul slovy: „Vybízím vás, bratři, pro Boží milosrdenství, abyste sami sebe přinášeli jako živou, svatou, Bohu milou oběť; to ať je vaše pravá bohoslužba. A nepřizpůsobujte se tomuto věku, nýbrž proměňujte se obnovou své mysli, abyste mohli rozpoznat, co je vůle Boží, co je dobré, Bohu milé a dokonalé.“ (Řím 12,1-2). Soustavně po celý svůj život se Alžběta snažila tímto způsobem dávat sama sebe Bohu.

Evangelium: "Víte, komu se podobá ten, kdo slyší tato má slova a plní je? Je jako člověk, který stavěl dům: Kopal, hloubil, až položil základy na skálu. Když přišla povodeň, přivalil se proud na ten dům, ale nemohl jím pohnout, protože byl dobře postaven". (Lk 6,47-48).

Měsíc 3: Manželství

Alžběta nechápala manželství jako prostředek ke štěstí, k osobnímu naplnění, ale jako povolání, opravdové duchovní povolání, způsob, kterým byla povolána ke svatosti.

Naše láska k našim nejbližším je kořenem našeho porozumění lásky jako takové a jakým způsobem bychom měli milovat Boha. To platí pro manželskou lásku, jak nám sděluje 2. Vatikánský sněm: tato láska „pramení ze studnice božské lásky“. To znamená, že má svůj původ v Bohu. Sněm k tomu dodává „pravá manželská láska je pozdvižena k účasti na Božské lásce“ (GS, č. 48).

V životech svatých se ve skutečnosti věnuje manželské lásce málo pozornosti. Alžběta byla donedávna jedno z mála svatořečených v manželství žijících osob. Byla šťastně provdaná za Ludvíka IV. Durynského, který je taktéž oblíbeným uznávaným svatým.

Alžběta prožívala svoje manželství jako způsob lásky k Bohu. Jedna z jejích nejbližších přítelkyň, její dvorní dáma, popisovala Alžbětu, jak se svým manželem „žili v manželství rovnému modlitbě. Navzájem se milovali s úžasnou pozorností, jemně se podporovali v modlitbě a službě Bohu.“

Nestali se svatými, protože by neměli žádné problémy, ale protože problémy překonávali. Jedním z problémů byla skutečnost, že žili na dvoře ve velmi nemorální atmosféře, uprostřed mnoha pokušení, což se doboví autoři nesnaží před námi zakrývat. Ale Alžběta a Ludvík byli odhodlaní vyhýbat se těmto léčkám. Ludvíkovi muži dokonce vyjadřovali svoje udivení, že není nevěrný své manželce. Odpověděl jim: „Nikdy mi už tato slova neopakujte, mám manželku, se kterou jsem spojen k věrnosti.“ Alžběta se také musela vyrovnávat s dlouhodobou manželovou nepřítomností, jelikož často cestoval v císařových zájmech. Když byl mimo dvůr, stranila se dvorních radovánek a zábav a místo toho se věnovala modlitbám, aby se zbavila jakéhokoliv světského rušení a pokušení.

Jako každá jiná vdaná žena Alžběta musela vyvážit svoji práci, svoje děti a svoji pozornost k manželovi spolu se svými povinnostmi vůči Bohu.

Alžbětino vědomí o sociální nespravedlnosti bohatých lidí, její touha po jednoduchém životě se občas dostaly do střetu s její láskou k manželovi. Úředník, kterého zaměstnával její manžel, vybíral od lidu nespravedlivé daně. Alžběta odmítala dle svého svědomí jíst jakoukoliv potravu získanou z těchto zdrojů. Tím alespoň mlčky odsoudila tuto nespravedlnost. Ludvík respektoval manželčino svědomí a podporoval její rozhodnutí a slíbil jí, že situaci změní.

Duchovní zamyšlení (reflexe):

Alžběta žila věrně láskou pro svoji rodinu jako součást své lásky k Bohu způsobem, který se svým manželem praktikovali plnost manželství: respektem jeden pro druhého, horlivostí pro stejnou víru a každodenní práci. Alžběta a Ludvík umístili Bohu do středu svého manželského života. Učí nás, jak tuto lásku také žít. Naplnili slova svatého Pavla: *Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá a není domýšlivá. Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, nedá se vydráždit, nepočítá křivdy. Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy. Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá. Láska nikdy nezanikne.* (1 K 13,4-8).

Evangelium: (Ježíš) A řekl: „Proto opustí muž otce i matku a připojí se k své manželce, a budou ti dva jedno tělo; takže již nejsou dva, ale jeden.“ (Mt 19,5-6).

Nové přikázání vám dávám, abyste se navzájem milovali; jako já jsem miloval vás, i vy se milujte navzájem. Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni k druhým.“ (J 13,34-35).

Měsíc 4. Mateřství

Alžběta měla se svým manželem tři děti. Hermanna, následníka durynského trůnu, který ale zemřel brzy po převzetí vlády ve věku 18 let. Jejich druhé dítě, dcera Sophia, se provdala za vévodu brabantského Jindřicha, měla děti a pokračovala v rodinné linii. Nejmladší, Gertrude, se narodila krátce po otcově smrti. Její rodiče rozhodli ještě před jejím narozením, že vyroste a bude vychována v klášteře oblátů, aby se mohla zcela zasvětit Bohu. Později se stala abatyší premonstrátského kláštera v Altenbergu a také je oslavována jako svatá.

Alžběta věděla a věřila, že děti jsou také darem Božím, plodem lůna a mzdou (Ž 127,3). V této době bylo katolickým zvykem navštívit 40 dní po narození dítěte kostel k vykonání obřadu očišťování a požehnání, které připomínalo putování Panny Marie, Josefa a Ježíše do Jeruzaléma po Ježíšově narození a očišťování v chrámě.

Alžběta tento obřad vykonala v kostele v Eisenachu; bosá, oblečená v jednoduchém vlněném oděvu, chovající dítě ve své náruči, aby nabídla plod svého lůna Bohu, napodobující tak Pannu Marii. Zde si připomněla slova Simeona v chrámu: „- i tvou vlastní duši pronikne meč“ (Lk 2,35), kterými předpověděl bolest, kterou bude prožívat při ukřižování svého Syna. Věděla, že děti jsou zdrojem radosti, ale také vyžadují oběti.

Alžběta zažívala mnoho bolesti a strachu o své děti. Poté, co byla vypovězena z hradu, prožívala obavy o své děti, nevěděla, kde je uloží, čím je nakrmí, a nakonec se rozhodla poslat je jinam, aby měly co jíst. Také věnovala svoji nejmladší dceru Gertrude do kláštera. Její děti byly jednou z obětí, které věnovala Bohu.

Alžběta si přála, aby její děti měli Boha na prvním místě. Jednou řekla, že by raději viděla svého syna Hermanna jako menšího bratra, než aby se stal císařem. Ani její hrdost na své děti a to, čím se mohou stát, pro ni nebyly tak důležité, jako jejich duše.

Evangelium: „*Budeš milovat Hospodina, svého Bona, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou.* (Mt 22,37)

„*A tato slova, která ti dnes přikazují, budeš mít v srdci. Budeš je vštěpovat svým synům a budeš o nich rozmlouvat, když budeš sedět doma nebo půjdeš cestou, když budeš uléhat nebo vstávat.*“ (Dt 6,5-7).